

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бех, І. Д. (1998). Особистісно зорієнтоване виховання: Науково метод. посібник. К.: ІЗМН, 204 с.
2. Вишневецький, О. У. (1992). пошуках основ духовності. Рідна школа, (9-10), 42-47.
3. Гончаренко, С. (1997). *Український педагогічний словник* (С. В. Головка, Ред.). Либідь.

Курепін В. М.

*Миколаївський національний аграрний університет
(Миколаїв, Україна)*

ПЕДАГОГІЧНІ ПІДХОДИ ПРИ ВИКОРИСТАННІ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Сучасні умови організації та проведення освітнього процесу у закладах вищої освіти (ЗВО) вимагають використання передових технологій, інноваційних методів викладання/навчання. Інноваційні методи навчання орієнтовані на тих, хто навчається, вони спрямовані на використання нових стратегій навчання. Такі інноваційні програми спонукають здобувачів освіти під час занять активно приєднуватись та взаємодіяти зі викладачами та своїми колегами по групі навчання.

Їм доведеться працювати наполегливо та більше (Іваненко, 2023, 81). Який би метод викладач не обрав, він повинен відповідати потребам студентам, допомагати їм швидше зростати. Традиційне викладання, на відміну від інноваційних способів навчання здебільшого фокусується на обсягах знань, які викладачі можуть передати своїм студентам. Інноваційні способи дозволяють глибше зрозуміти, що студенти справді витягують із того, чому хоче навчити викладач під час лекційних та практичних занять.

В даному дослідженні ми будемо намагатися розкрити ефективні сторони сучасних методів навчання, як може здійснюватися обмін досвідом при інноваційних способах, які методи та форми навчання обирають для навчання тощо.

Спочатку звернемося до термінології «метод навчання» та з'ясуємо, що стоїть безпосередньо за терміном. Сучасні методи навчання, це спосіб упорядкованих, організованих, спланованих, взаємозалежних процесів та прийомів викладача. Це спрямованість на вирішення освітніх, мотиваційних, розвиваючих завдань (Бацуровська, 2024, 159). Це шлях, алгоритм дій яким викладач веде тих хто навчається до знань, професіоналізму.

Методи навчання, які б вони не були, повинні містити у собі правила за допомогою яких спрямовують, рекомендують, вказують (теоретичні заняття), способи дій орієнтованих безпосередньо на практику, формування та відточування навичок. При використанні одного методу навчання може бути безліч завдань при яких викладач буде працювати з різноманітними прийомами та окремими педагогічними діями.

Одні трактують «метод навчання» як регуляцію, інші, як взаємодію, співтворчість, все залежить від конкретного виду навчання: пасивний,

інтерактивний. Сучасні методи навчання класифікують за різними ознаками: за рівнем усвідомленості сприйняття навчального матеріалу (пасивний, активний, інтерактивний); за метою (контроль, самоконтроль, стимулювання) (Lotareva, 2024, 246); за джерелами та передачі змісту (словесні, практичні та наочні методи); дидактичною сутністю (набуття нових знань, формування умінь та навичок, перевірки та оцінки знань); механізму отримання знань та навичок (офлайн, дистанційно, змішане навчання).

Розглянемо усвідомленість сприйняття навчального матеріалу тими хто навчається:

а) пасивний спосіб навчання: викладач керує ходом занять, на заняттях він головна дійова особа, здобувачі освіти виступають у ролі пасивних слухачів, вони виконують директиви педагога. Позитивні моменти: можливість подати більшу кількість навчального матеріалу при обмежені часу (час заняття); забезпечує максимально чітку структуру занять, у важливих ситуаціях, коли необхідне максимально точне механічне запам'ятовування. Іноді пасивні методи виступають складовою довшого навчання, коли того хто навчається ведуть від основ до складніших завдань. Іншим прикладом є багатокомпонентна система безперервного навчання, яке починається опануванням теоретичної певної бази даних (технічне спрямування), а закінчується іншими видами навчання. У цьому випадку можна говорити про грамотно продуманий онбординг - процес адаптації (Бацуровська, 2024, 33). Проблемні моменти: слабка взаємодія між викладачами та здобувачами освіти, вона присутня лише на контрольному етапі (заліки, екзамени). Пасивні методи хороші як фундамент, та їх обов'язково важливо доповнювати активними методами навчання;

б) активний метод навчання: викладач разом зі здобувачами освіти - активні учасники освітнього процесу. Позитивні моменти: мотиватор для мозку бути у «тонусі» на протязі усього заняття; створює найкращі умови розкриття комунікаційних здібностей, роботі у команді; спонукає до самостійного мислення практичної діяльності (корисна навичка для тих, хто має брати на себе відповідальність). Проблемні моменти: до активних форм навчання не всі готові (як викладачі, так і здобувачі); відсутність готовності викладача бути з учнями на рівних правах, позиціях (Dotsenko, 2024, 65); неправильно подобрані активні форми навчання, за яких важко побудувати цілісну взаємозалежну систему; нерідко навчальний матеріал неякісно систематизовано і адаптовано до активної роботи;

в) інтерактивний метод навчання: націлений на активну взаємодію викладача та здобувачів освіти, самих здобувачів освіти один з одним, взаємодію тих хто навчається із технологіями. Реалізується через проєктне навчання, ділові ігри, віртуальні тренажери, роботи-симулятори, фантомів (Бацуровська, 2023, 282) тощо. Позитивні моменти: сприяє розвитку самостійності; економить час підготовки до виконання завдань; прискорює процеси запам'ятовування нових термінів та відомостей; викладач спрямовує хід заняття, але базове навантаження поширюється взаємодію Космосу з

здобувачами освіти. В деяких інтерактивних програмах, зокрема, із симуляторами, викладач може бути відсутнім. Сучасні методи навчання автомеханіків, автоелектриків складно уявити без тренажерів-симуляторів діагностики несправностей (Batsurovska, 2023, 7). Для підготовки до складання іспиту на отримання посвідчення водія широко використовують сучасні додатки симуляції дорожнього руху.

Прикладами ефективного застосування інтерактивного методу навчання є: відточування навичок управління процесом на конкретному устаткуванні; відточування швидкості правильного вибору дій у конкретних ситуаціях, зокрема у позаштатних виробничих ситуаціях; закріплення послідовності кроків у певному технологічному ланцюжку; пошук алгоритму дій при несправностях. При використанні тренажерів-симуляторів ситуація може моделюватися максимально наближеною до реальних, відбувається абстрагування від шаблонів.

Проблемні моменти: при тому, що тренажери-симулятори, дозволяють максимально наблизити ситуацію до реалістичної, є ефект сурогату; може виникати ілюзія про повну готовність тих, хто навчається, які «прокачуються» на тренажері до справжніх реальних умов.

Практика показує, найкращі результати досягаються при впровадженні в освітній процес інтерактивних методів навчання орієнтованих на автоматизовані процеси/технології. Але запускати працівників у реальний процес без проміжного етапу (живої практики: стажування, дублювання) вкрай необачно. Зрозуміло між теорією та практикою при впровадженні інтерактивних методів навчання буде меншим, але повністю його виключити не можна.

Які тільки форми сучасного навчання зараз не застосовуються при організації освітнього процесу: очна, дистанційна, змішана, електронна, самостійна. Величезний інтерес при сучасному навчанні викликають розбір кейсу, проектне навчання, мозковий штурм. Розглянемо більш детально ці методи:

1. Розбір кейсу (кейс-метод). Це робота з конкретною ситуацією, проблемою, протиріччям, при який аналізується запропонована ситуація та знаходиться оптимальне рішення. Особливо корисні для навчання бізнес-процесів, інжинірингових процесів тощо. Завдяки кейс-методу майбутні інженери розглядають проекти не лише в прив'язці до креслення, пояснювальної записки, а й як комплексне виробниче завдання. На практиці іноді виникають складнощі із впровадженням кейс-методу в освітній процес, але при використанні той самої популярної платформи Moodle, проблем практично не виникає.

2. Проектне навчання. Має свої особливості: свобода дій; ті хто навчаються можуть самі ставити собі мету, шукати шляхи їх досягнення та інформацію з питання. Викладач, це консультант, він відповідає за питання, але пошуком та відбором інформації, інструментів займаються здобувачі освіти. На них лежать компетенції по розподілу завдань між собою. У освітніх процесах

ЗВО при викладанні багатьох дисциплін використовують практико-орієнтоване навчання, яке спрямоване на пошук вирішення будь-якої задачі, іноді викладачі практикують дослідницьке або творче проєктне навчання. Творче навчання притаманно для навчання по прикладним дисциплінам та корпоративного навчання. Результат такого навчання - студентський стартап, бізнес-план розвитку компанії тощо. При підтвердженні або спростуванні якоїсь теорії буде корисним дослідницьке проєктне навчання.

3. Мозковий штурм. Корисний для підготовки фахівців суто творчих професій, інженерів, там де креативне мислення, сміливість мислити нешаблонно важливе. Розвиває навичку спільного генерування ідей (Олійник, 2024, 217). Мотивує групу виявляти активну участь у роботі.

4. Ділові, рольові ігри. Особливо корисні коли ситуації, наближені до реальної професійної діяльності, де максимально відтворено особистісну, соціальну взаємодію, де навчання персоналу має на меті навчити ефективним комунікаціям, зокрема, домовлятися, розробляти, приймати спільні рішення в умовах рутини, відсутності зони комфорту, обмеженого часу та ресурсів.

5. Креативні групи. Метод сприяє виробленню навичок генерації ідей та прийняття рішень в командній роботі. Розвиває здатність перетворювати розрізнених учасників групи у єдиний колектив, розкриває потенціал команди у пошуку способів вирішення завдань та вирішення проблем. Притаманна, як при офлайн, так і онлайн та змішаної форми навчання (Курепін, 2024, 21).. Низка педагогів вважає, для відточування навичок в умовах, наближених до реальних, те, що потрібно саме у невизначених умовах сьогодення.

6. Обмін досвідом. Застосовується під час корпоративного навчання, дуже важливий для новачків, які проходять адаптацію. Але корисні зустрічі по обміну досвідом і для тих, хто в компанії працює давно (обмін досвідом із фахівцями інших відділів та підрозділів); з тими хто для вирішення своїх завдань використовує інші інструменти, технології тощо.

Отже, для вибору методики та методів навчання потрібен комплексний підхід, при якому враховують вік молоді, цілі навчання та взаємозв'язки освітніх процесів. Важливо, обирати формати навчання (онлайн, офлайн, змішаний варіант) не заради формату, а за відповідними цілями та завданнями навчання. Фундаментом для ефективного застосування форм та методів навчання є впровадження якісних LMS. Навчання стає керованим, організованим, формуються сприятливі умови для оцінки знань та прогресу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Іваненко, В. С. (2023). Інтеграція молоді в системі освіти держав ЄС в умовах військової агресії проти України. У *Інтеграція вищої юридичної освіти України з європейським освітнім простором – виклики внутрішньої безпеки під час воєнного стану* (с. 80–82). Миколаївський національний аграрний університет. <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/12946>

2. Бацуровська, І. В., & Курепін, В. І. (2024). Програмно-технічне забезпечення цифрових освітніх систем: Інноваційні підходи та перспективи розвитку. У *Moderní aspekty vědy: XLVII. Díl mezinárodní kolektivní monografie* (с. 151–165). Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/18716>

3. Lotareva, D., & Didnyak, A. (2024). Innovative tools of modern learning: using master classes and training in the educational process for achieving communicative competences. *Język i kultura ukraińska e współczesnej humanistycznej przestrzeni czasowej: aspekty komunikacji międzyjęzykowej i kształtowanie kompetencji komunikacyjnych współczesnego specjalisty : zbiór materiałów międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji internetowej 21 lutego 2024 r.* = Українська мова та культура в сучасному гуманітарному часопросторі: аспекти міжмовної комунікації та формування комунікативної компетентності сучасного фахівця (242-251). Ірпінь : Державний податковий університет. <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17424>.
4. Бацуrowsька, І. В., & Курепін, В. М. (2024). Використання цифрових технологій у спеціальній та інклюзивній освіті: теоретичні основи та практичні підходи в професійній підготовці фахівців. У *Development trends in special and inclusive education in the content of the European dimension: theory and practice* (22-44) Latvia : Baltija Publishing. <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/18630>
5. Dotsenko N., & Kurepin V. (2024). Online learning tools as an instrument for digital transformation of engineering education. Traditions and new scientific strategies in the context of global transformation of society. Baltija Publishing, 2, 53-94. <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17407>.
6. Бацуrowsька, І. В., Доценко, Н. А., & Курепін, В. М. (2024). Інноваційні підходи підготовки інженера з харчових технологій. У *Світ дидактики: Дидактика в сучасному світі* (с. 281–283). Інститут педагогіки НАПН України. <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17105>
7. Batsurovska, I., & Kurepin, V. (2023). The Impact of the War in Ukraine on the Study Results at an Agricultural University. *Tréma*, (60). URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/15314>.
8. Олійник, Д., & Курепін, В. (2024). Дуальна освіта: Перспектива майбутнього. У *Технологічна освіта: Сучасні реалії та перспективи розвитку* (с. 214–218). УДУ імені Михайла Драгоманова. <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17319>
9. Курепін, В. М. (2024). Інтерактивні методи навчання у сучасному освітньому просторі. У *Охорона праці: Освіта і практика* (с. 20–21). Львівський державний університет безпеки життєдіяльності. <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/18270>

Ляшенко О. В.

*Криворізька гімназія № 15 ім. М. Решетняка
(Кривий Ріг, Україна)*

Онищенко І. В.

*Криворізький державний педагогічний університет
(Кривий Ріг, Україна)*

ФОРМУВАННЯ ПАТРІОТИЧНИХ ПОЧУТТІВ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЗАСОБАМИ ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Наріжним каменем виховання національної самосвідомості молодших школярів є патріотичні почуття. Значення цих почуттів виходить за межі простої гордості; вони охоплюють глибоко вкорінений зв'язок зі спільною спадщиною та спільними цінностями. Педагоги відіграють вирішальну роль у вихованні почуття патріотизму, оскільки шкільне середовище часто є місцем, де учні вперше стикаються з історією своєї нації та культурним наративом. Наприклад, уроки, які включають обговорення багатих культурних пам'яток